Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Biblia, lat

Mit Postilla litteralis von Nicolaus de Lyra, Expositiones prologorum von Guilelmus Brito, Additiones ad Postillam Nicolai de Lyra von Paulus Burgensis und Replicae contra Burgensem von Matthias Doering

Doering, Matthias

[Lyon], nach 7. Mai 1485, um 1488

Prologus in iohel prophetam

urn:nbn:de:bsz:31-304045

Visual Library

ſic habet in hebrea. Cōuertentur ſedentes in vmbra ei⁹: viuēt tritico: ⁊ germiabunt quaſi vinea: talis eſt. Congregabunt de filijs captiuitatū ſuaꝝ: hītabunt in vmbra meſſie ſui viuificabuntur mortui et multiplicabitur bonū in terra. Ex quo patet ꝙ reſiduū huius ca. loquitur de tpe xpi. translatio eīn chaldaica declaratiua eſt hebraice litere ī paſſibus obſcuris: tpe vō xpi marie apparuit effectus diuine miſericordie: ⁊ ideo ſicut ſupius dicebaꝰ hic dei miſericordia pmulgatur. ⁊ ſcdʒ hūc ſenſuʒ reſiduū hui⁹ ca. in tres ptes diuidiꝰ: qꝛ pmo pphēta incitat ad penitētie vitatem: ſecūdo manifeſtat diuine miſericordie largitates ibi. Sanabo. tertio miratur credētiū paucitatem ibi. Quis ſapiens. Circa primū dicit. Cōuertere iſrael ad dnm: p pniam verā ita pclamauit Johes pcurſor xpi. Pniam agite appropiquabit eīn regnū celoꝝ. vnde baptiſm⁹ Johis baptiſte fuit qdā proteſtatio pnie agende i aduentu xpi.

quoniaʒ[e] corruiſti in iniqtate tua. Tollite[f] vobiſcū verba ⁊ cōuertimini ad dnm: et[g] dicite ei. Omē[h] aufer iniqtatē et[i] accipe bonū: et[k] reddem⁹ vitulos labioꝝ[l] noſtroꝝ. Aſſur[m] nō ſaluabit nos. Semper equū nō aſcēdem⁹ nec[n] dicem⁹ vltra dij noſtri opa manuū noſtrarū qꝛ[o] ei⁹ qui in te eſt miſereberis pupilli. Sanabo[p] cōtritōes eoꝝ: diligaʒ[q] eos ſpōtanee: qꝛ[r] auerſus eſt furor me⁹ ab eis. Ero[s] quaſi ros. Et[t] iſrael germiabit[v] ſicut liliū et[x] erūpet radix ei⁹ vt libani. Ibunt[y] rami ei⁹ et[z] erit quaſi oliua gloria[a] eius: et[b] odor eius vt libani. Cōuertentur[c] ſedentes in vmbra eius viuent[d] tritico. Et[e] germinabunt

e Qm̄ corruiſti in iniqtate tua. a ſtatu gratie.

f Tollite vobiſcū vba. nō dicit brutoꝝ aīaliū ſacrificia que ceſſauerunt in lege noua. ſed vba duplicis cōfeſſionis. ſ. peccatoꝝ ⁊ diuie laudis: quib⁹ hō cōuertitur ad deū. g Et dicite ei. i. xpo.

h Omē aufer iniqtatē. xps eīn abſtulit peccatū originale p ſacramētū baptiſmi: ⁊ actuale p ſacramētū penitētie: ppter qd̄ dr de eo ioh. i. Ecce agnus dei: ecce qui tollit peccata mūdi. i Et accipe bonum id eſt bonū de genere ad qd̄ ſe extēdit facultas hūana: fac acceptū deo patri ſua grā. k Et reddem⁹ vitlos. i. ſacrificia: eo ꝙ i veteri lege de ſpecie bouis fiebāt maiora ſacrificia. l Labioꝝ noſtroꝝ. i. laudes deuotas que ſunt ſacrificia acceptiſſima. ps. xlix. Sacrificiū laudis honorificabit me. m Aſſur nō ſal. nos ⁊c. i. in pſſuris non recurrem⁹ ad auxiliū hūanū ſed diuinuʒ: ⁊ ita fuit i pmitiua eccleſia. qꝛ xpiani cōtra pſecutōes iudeoꝝ et etiā tyrannoꝝ nō pugnabāt armis ſed orōnibus deuotis: vnde p orōnes beati baſilij ⁊ ſui ppli ſanctus mercurius miles iā defunct⁹ interfecit iulianū apoſtatā eccleſie pſecutorē: ⁊ eius lācea que in eccleſia beati baſilij ſeruabaꝰ inuēta eſt ſanguine iuliani apoſtate pfuſa. n Nec dicem⁹ vltra dij noſtri ⁊c. qꝛ per aduētū xpi deiecta eſt ydolatria. o Quia ei⁹ qui in te eſt miſereberis pupilli. erat eīn ppls āte aduentū xpi pupillus: qꝛ carēs parētibus: ſed nunc hʒ xpm ⁊ eccleſiā verū patrē ⁊ verā matrem.

p Sanabo. Hic ōnr pphetat diuine miſericordie largitatē dicēs in pſona xpi. Sanabo cōtritōes eoꝝ. i. vere penitentes ſanabo per gratiam.

q Diligā eos ſpōtanee. qꝛ amor inter hoiem ⁊ deuʒ primo pcedit ex parte dei. ppter qd̄ dicit iohānes pria canonica. iiij. ca. Diligam⁹ deum qm̄ ipſe prior dilexit nos: ⁊ ſic eius dilectio eſt ſpontanea.

r Quia auerſus eſt furor me⁹ ab eis. p mortē enim xpi hoībus placatus eſt de⁹ pater. ⁊ p cōſequēs fili⁹ qui eſt vn⁹ de⁹ cū ipſo: iō ſubdit.

s Ero quaſi ros. ſicut eīn ros inuiſibiliter deſcēdit ⁊ fecūdat terram ſic dei filius inuiſibiliter deſcendens fecūdauit virginē. Eſa. lv. Rorate celi deſup ⁊ nubes pluāt iuſtū aperiaꝰ terra ⁊ germinet ſaluatorem.

t Et iſrl. i. ppls xpianus ſeu eccleſia. v Germinabit ſicut liliuʒ p puritatē vite. x Et erūpet radix eius. Radix eīn eccleſie eſt ipſe xps ſcdm ꝙ declarat diffuſe Aug. ſup ps. Iſta radix erupit qn̄ apoſtolos alioſqʒ fideles pdulit: ideo ſubdit. y Ibūt rami eius. i. de virtute in virtutē. z Et erit quaſi oliua. que ſemp eſt in virore.

a Gloria eius. qꝛ glīa xpi nō marceſcit. b Et odor eius. i. fame bonitatis xpi in ſe ⁊ ei⁹ diſcipulis diffūdetur: ſicut patet ipletū p vniuerſum orbē. ppter qd̄ dicit apl's. ij. Corinth. ij. Chriſti bonus odor ſum⁹ in oi loco. c Cōuertētur ſedentes in vmbra ei⁹ ſ. xpi vt patet p tranſlatonē chaldaicā ſupra allegatā.

d Viuēt tritico. i. eucharistie ſacramēto: qd̄ cōficiꝰ in pane triticeo: ⁊ hic panis dat vitā mūdo: Joh. vi. Si quis māducauerit ex hoc pane viuet in eternū. ⁊ ppter hō ionathas filius ozie qui fecit tranſlationeʒ chaldaicaʒ loco hui⁹. Viuēt tritico. tranſtulit. Viuificabūꝰ mortui. Chriſt⁹ eni ⁊ ei⁹ diſcipuli in noīe eius legūtur multos mortuos ſuſcitaſſe.

quaſi vinea: memoriale[f] eius ſicut vinū libani. Ephraim:[g] qd[h] mihi vltra idola. Ego[i] exaudiā et[k] dirigaʒ eum: ego[l] vt abietem vxentē: et[m] me fructus tuus inuentus eſt. Quis[n] ſapiens et[o] intelliget iſta: intelligens et[p] ſciet hec. Quia[q] recte vie domi: et[r] iuſti ābulabunt i eis preuaricatores[s] vero corruēt in eis. Explicit oſee pphēta.

Incipit prologus in iohel prophetam.

Anctus[a] Johel apud hebreos poſt Oſee poniꝰ. Et[b] ſicut ibi ſub nomine ephraim ad decem tribus confertur vaticinium: q vel ſamaria uel iſrael ſepe memorātur ſic[c]

e Et germiabūt qſi vinea. ppter hoc dicꝰ ſaluator ioh. xv. Ego ſuʒ vitis vera ⁊ vos palmites.

f Mēoriale ei⁹ ſicut vinū libani. ppe eīn montem iſtū creſcebat vinū optimum memoria dignum.

g Ephraim. ſupple dicet. h Quid mihi vltra ydola. multi eīn de decē tribub⁹ reuerſi a regno aſſirioꝝ crediderūt ad pdicatōnē apoſtoloꝝ alioꝝqʒ xpi diſcipuloꝝ: oī ydolatria ⁊ ſupſtitione deiecta. licet. n. iudei qui redierūt de babylone nō legāꝰ poſtea ydolatraſſe niſi aliq pauci machabeoꝝ tpe: illi tn̄ de decē tribubus q nō redierunt de captiuitate p aſſyrios facta ydola coluerūt: ſaltē vxpote int ydolatras ōmorātes. i Ego exaudiā. orōes eius. k Et dirigā eū in via ſalutis.

l Ego vt abietes vxentē. ſ. faciā eū. m Ex me fruct⁹ tuus. ſicut dictū ē capitulo pcedēti. tātūmō in me auxiliū tuuʒ. hic mutatur mod⁹ loquēdi de tertia pſona ad ſcdam. n Quis ſapiēs. Hic admiraꝰ paucitatē credētiū. licet. n. pmi credētes xpo fuerit iudei: tn̄ fuerūt pauci ōpatiue reſpectu remanētiū in infidelitate: qd̄ pphēta admiraꝰ: cū videret in ſpū xpʒ tot ⁊ tanta miracula factuꝝ: ꝙ merito ſibi ab oibus erat credendū: iō ſubdiꝰ. n Quis ſapiēs. ſapia deſurſum deſcēdere q eſt ſuadibilis ⁊ bonis cōſentiēs. iaco. iij. o Et intelliget iſta. q. d. pauci ōparatiue intelligēt dicta pphētaꝝ. p Et ſciet hec. que dicta ſunt. q Qꝛ recte vie dnī. ſ. pcepta decalogi ⁊ euāgelij ⁊ ōſimilia. r Et iuſti ābulabūt in eis. i. iuſtificati p fidem xpi pcedent in eis de virtute in vtutē. s Preuaricatores vō corruēt in eis. q caſus ⁊ ſi exeat ordinē diuine miſericordie: tn̄ intrat ordinē ſue iuſtitie: ſcdm quē punitio peccatorum ad gloriam dei cedet ⁊ electorum qui cuʒ eo regnabūt in ſecula ſeculorum. Amen. In capitulo. xiiij. vbi dicitur in poſtilla. Et reddemus vitulos. Additio.

Vedā gloſa hebraica ſup iſtud vbum. Reddem⁹ vitulos ſic dicit. Soluem⁹ ſeu reddem⁹ cōfeſſionē labioꝝ noſtrorum in loco vituloꝝ. magis enim placet pniā deo in qua requiritur confeſſio labioꝝ q̄ʒ ſacrificia. vn̄ de capro emiſſario per quē expiabāꝰ peccata totius ppli vt habeꝰ. Leui. xvi. ca. nihil accedebat ad altare niſi ſola cōfeſſio. dicitur eīn ibi ſic. Confiteatur ſuper eū oia peccata filioꝝ iſrael. In eodē vbi dicꝰ in poſtilla. Preuaricatores vō corruēt in eis.

Additio.

Preuaricatores dicuntur prout in gloſa corruere in vijs domini eo mō quo dicitur Luc. capi. ij. Ecce hic poſitus eſt in ruinam.

Incipit expoſitō pⁱmi ꝓlogi in iohelem prophetam.

Sanctus iohel ⁊c. Iſte ꝓlogus quatuoꝛ habet partes in quaꝝ prima ordo iſtius ꝓphete ad alios oſtēditur cum dr̄. Sanctus iohel ⁊c. In ſecūda demonſtratur ad quos ꝓphetia eius dirigitur. ibi. Et ſic ibi ſub noīe ephraiꝫ ⁊c. Tertio tp̄s ꝓphatōis ei⁹ ſubiūgit ibi. Tp̄a q̄s. Quarto expoſitōes q̄ruīdā v̄borū in ꝓphia cōtētoꝝ exprimunt ibi. Porro factū eſſe ſermonē dn̄i vbi duo facit. p̄ eniꝫ exponit ptē ta in titulo. ibi. Porro factū eſſe ⁊c. ſcd̄o exponit ptēta in exordio ibi. Audit⁹ aūt ē ⁊c. Hic viſis li. t. re inſiſtamus. Ordo iſti⁹ ꝓphete apō hebreos ⁊ apō .lxx. hr̄ ſup̄ in principio pⁱmi ꝓlogi ſup̄ oſee.

b Et ſicut ibi. i. oſee pⁱmo. vide nouiſſīs fine expoſitōnis ſecū di ꝓlogi ſup̄ oſee de regulis. i. ſub q̄bus ſignificati onib⁹ nominum ad quas trib⁹ p̄ ꝓphetas ſermo domini diriga tur.

bi in ſalutē. i. dn̄s fecit me in ſalutem. t Audit⁹ aūt ⁊c. Hic expoīt cōtenta in exordio vbi dr̄. Audite hec ſenes aurib⁹ pcipite ⁊c. v Dominus loquit̄. Mathei. xiij. Qui habet aures ⁊c. x Qd̄ aūt dicitur enechziaſti grece: latine ſonat aurib⁹ pcipite ꝓprie. i. perfecte. y Nō aure ſed corde pcipitur. In antiq̄s biblijs ſcribit̄ ſic. Et dr̄ hebraice hiezimi: grece enechziaſti: latine ſonat aurib⁹ pcipite. Hieronym⁹ i originali. Qd̄ aūtē nos interptati ſumus aurib⁹ pcipite ⁊ apud grecos ⁊ apud hebreos vnū v̄bū eſt. qd̄ ꝓprie corde nō aure pcipit̄. z Qui ſenes ſunt. moꝛib⁹. Sapiētie iiij. Cani ſūt ſenſus hominis: ⁊ etas ſenectutis vita imaculata. ⁊ hoc ptinet ad actiuā.

et ihūc ꝓphetā oē qd̄ dicit̄ ad tribū iuda ⁊ ad hierl'ꝫ ptinere credēdū eſt: ⁊ nullā oīno iſrael. i. decem tribuū in hoc fieri mētionē. Tp̄a q̄ꝫ qb⁹ ꝓphetauit eadeꝫ debem⁹ accipe q̄ in oſee legim⁹ in ᵈdiebus ozie ioathaꝫ ⁊ achā et ᵉezechie regum ᶠiuda: et ᵍin dieb⁹ hieroboam filij ʰioas regis iſrael. Porro ⁱfactū ᵏeſſe ſermonē ˡdn̄i ad ᵐmeritūꝫ eius ⁿreferꝫ cui ᵒfit: nō ᵖad cōditōꝫ eius ᵠque ʳfieri dr̄: vt alibi legim⁹. Dn̄s ˢfact⁹ eſt mihi in ſalutē. Audit⁹ ᵗ eni in ſcripturiſ ſanctis nō eſt iſte: q ad aures ſonat: ſꝫ qui in corde pcipit̄: iuxta illd̄ qd̄ ᵘdn̄s loq̄t̄ Qui habet aures audiēdi audiat Qd̄ ˣaūt dicit̄ hebraice hyezimi: grece enechziaſti: latine ſonat: aurib⁹ pcipite: ꝓprie nō ʸaure: ſed corde pcipit̄. Qui ᶻſenes ſunt et ᵃceleſtes audiūt ſpūaliter: q aūt habitant in terra appellātur q̄ꝫ terreni aurib⁹ ᵇpcipiūt. Vbicunq̄ꝫ aūt hec duo ᶜverba iuncta ponuntur: non ᵈad ſimplicē tantū verboꝝ ſonū: ſed ad recondità ᵉq̄ꝫ dictoꝝ intelligentiā ptinere intelligendū eſt. In ᶠgeneſi lamech loq̄tur ad vxores ſuas ada et ſella. Audite verba mea vxores lamech: aurib⁹ pcipite ſermones meos. Quia virū occidi in vulnus meū: et iuuenē in liuorē meum. Et ᵍeſaias. Audite celi ⁊ aurib⁹ percipe terra.

Incipit argumētū in iohel ꝓphetā.

Iohel ᵃfili⁹ phatuel deſcribit terrā duodecim tribuum: eruca ᵇbruco locuſta rubigie vaſtāte cōſumptā: et poſt reuerſionem prioris populi effuſum ᶜiri ſpiritū ſanctū ſup̄ ᵈſuos dei ⁊ ancillas. i. ſuper ᵉcentū viginti credentes homines: qui ᶠfuere in cenaculo ſyō qui ᵍcētū viginti ab ʰvno vſq̄ꝫ ad quindecim paulatim ⁊ pincremēta ſurgētes: quindecim ⁱgraduum numeꝝ efficiunt: qui ᵏin pſalterio myſtice cōtinētur. In hoc ꝓphe

a Et celeſtes. cōuerſatione: hoc ptinet ad cōtēplatiuā. phil. iij. Conuerſatio noſtra in celis eſt.
b Aurib⁹ tm̄ corporalibus pcipiūt.
c Duo verba. ſ. audite ⁊ aurib⁹ percipite.
d Non ad ſimplices. i. exteriorē ſed ad.
e Recōditā. i. interiorē
f In geneſi. iiij.
g Et eſaias. i. a.

Explic̄ qualiſcūq̄ꝫ expoſitio iſtius ꝓlogi.

Incipit expoſitio ſcd̄i ꝓlogi in iohel ꝓphaꝫ.

Iohel filius fatuel ⁊c. in iſto ꝓlogo quatuoꝛ tāgunt̄. Pⁱo eni pſona ꝓphete deſcribit̄ cū dicit̄. Iohel fili⁹ fatuel ⁊c. Secūdo ꝓphetia tāgitur cū dr̄. Deſcribit terrā ⁊c. Tertio mod⁹ agendi ſubiūgit̄ ibi. Ex trib⁹ generib⁹ rhetoꝝ ⁊c. Quarto intētio ꝓphete imp̄mit̄ ibi. Hic q̄ ꝓpheta ⁊c. Litera plana eſt. b Eruca ⁊c. Hec tāgūtur i p̄ caplo. Eruca ab erodēdo dr̄ vmis q̄ erodit frōdes: ⁊ marime oleꝝ. vnde dr̄ eruca q̄ſi eroda. Brucus appellat̄ fet⁹ locuſte anq̄ꝫ habeat alas. vnde dr̄ bruc⁹ q̄ſi brac⁹ a bracos qd̄ eſt breue: q: breuis ⁊ pu⁹ eſt. vel a breuiꝫ qd̄ eſt cōſumere: q: cōſumit totū in circuitu ſuo. iacet eni in vno loco ⁊ radicit⁹ comedit fruct⁹: cuꝫ aūt volat appellat̄ locuſta q̄ſi longa haſta: greci vero haſticō appellant. Rubigo ē frugū corruptio: q̄n. ſ. tenere fruges noctio roꝛe percutiuntur ⁊ tā ſpice q̄ꝫ culmi vertuntur in ruborē minij coloris vel ſynopidis: ⁊ dr̄ a rubeo hes. vel dr̄ a rodo dis. q̄ſi rodigo. c Effuſum iri ſpiritū ſanctuꝫ. hoc tāgitur in ſcd̄o ca. g. vel in. a. ſm quoſdā libros. d Sup̄ ſeruos dei ⁊ ancillas ⁊c. hic tāgitur illud qd̄ ſcribit̄ Actu. ij. Sup̄ ſeruos meos ⁊ ſup̄ ancillas meas in dieb⁹ illis effūdam de ſpū meo ⁊c. ⁊ ſumit̄ de iohelis. ij. g. vel de tertio. a. ſm quoſdā libros. e Id eſt ſup̄ centū viginti ⁊c. hoc eſt qd̄ dr̄ Actu. i. Erat aūt turba hoīm ſimul fere cētum viginti ⁊c. f Qui fuere in cenaculo ſyon. Actu. i. cum introiſſent in cenaculū aſcēderūt vbi manebāt petrus ⁊ iohānes ⁊c. g Qui centū viginti ſurgentes p īcremēta. i. per aggregationem.

c Sic ⁊ in hunc ꝓphetā ⁊c. ⁊ nullā omnino iſraelis. i. decē tribuū in hoc fieri mētionē: vnde ⁊ in ſequēti ꝓlogo dicit̄ iohel fatuel fili⁹ deſcribit terrā duaꝝ tribuū: vbi aliq̄ dicūt. xij. nō duaꝝ ⁊ exponūt qd̄ ſupra poſitū eſt. ſ. Nullā oīno ⁊c. ſupple ad corrigendū: q: q̄nq̄ꝫ de eis fit mētio reducēdo mala eorum in exēplum vt caueāt due tribus. de hoc nolo cōcedere: ſed credo hieronymū qui ait nullā omnino. x. tribuū hic fieri mētionē: ſupple principaliter: vt quidā volūt. d In dieb⁹ ozie. qui alio nomine dicit̄ azarias. de quo legit̄. iiij. Reg. xv. ioathan. iiij. Reguꝫ. xv. e Et ezechie. iiij. reg. xviij. xix. ⁊. xx. f Regū iuda. i. duarū tribuū. g Et in dieb⁹ hieroboā. iiij. Regū. xiiij. iſte non eſt hieroboā fili⁹ Nabath. de quo. iij. Reg. xij. ſed fuit filius ioas regis iſrael. de quo. iiij. Reg. xiiij. h Filij ioas. iſte ioas nō fuit ille qui fuit rex iuda quē ioiada ſacerdos interfecta athalia inſtituit in regnū: de quo. iiij. reg. xi. xij. xiij. ſed fuit rex iſrael filius ioachaz regis iſrael. de quo. iiij. reg. xiij. De his quatuoꝛ regib⁹ iuda legit̄ in. ij. paly. xxvi. ⁊. xxvij. ⁊. xxviij. ⁊. xxix. ⁊. xxx. ⁊. xxxi. i Porro. hic exponit v̄ba que ponuntur in titulo. ſic eni intitulat̄ iohel. Verbū dn̄i qd̄ factū eſt ad iohel ⁊c. ⁊ hieronym⁹ exponit ſic. i Porro. i. ſed vel certe.
k Factū eſſe. quo ad effectū ꝓphetie in ꝓpheta.
l Sermonē domini. id eſt verbum dei. id eſt filium.
m Ad meritū ei⁹ refertur. i. dei v̄bum dr̄ ita factū eſſe ꝓpter meritū vel ꝓpter pꝛeparationē. n Eius. id eſt ꝓphete iohelis.
o Cui fit. i. meruit vt iſta reuelatio ei fieret ſaltem pparādo ſe.
p Nō ad cōditionē. i. ꝓprietatē. q Eius. i. v̄bi dei. i. filij.
r Qui fieri dr̄. i. v̄bū domini qd̄ factū eſt ad iohel. q. d. non intelligitur per hoc q̄ dr̄ in titulo iohelis q̄ filius dei fact⁹ eſt q̄ aliqua cōditio vel ꝓprietas notet̄ in eſſe ipſi v̄bo: ſed dicit̄ factus per inſpirationē in ꝓpheta. s Dominus fact⁹ eſt mi

h Ab vno vſq̄ꝫ ad quindecim. quia omnes particule ab vno vſq̄ꝫ ad quindecim ſimul aggregate faciunt centū viginti.
i Quindecim ⁱ graduū numerum. ſcilicet in illis quindecim pticulis que graduales dicuntur.
k Qui in pſalterio myſtice continētur. quia ſignificāt profectum virtutum: de quibus agitur in illis. xv. pſalmis quas qui habent ſpiritum ſanctum habere merentur: ſupꝛa in epiſtola ad paulinuꝫ inuenies plenius expoſitionem oīm iſtorum. l Ex tribus generibus rhetorum. Rhetoꝛ. i. oꝛatoꝛ dicitur a rheſis qd̄ eſt locutio q: debꝫ eſſe copio

ſus in verbis. Sunt autem tria genera cauſaꝝ circa que verſatur rhe-toꝛ: ſicut dicit yſidoꝛus .ij. ety. ſ. deliberatiuū: demōſtratiuū: ⁊ iudiciale Deliberatiuum genus eſt in quo de quibuſlibet vtilitatibus vite quid debeat fieri aut non debeat tractatur. Demonſtratiuum eſt in quo laudabilis perſona aut vituperabilis oſtēditur. Judiciale in quo de ipſi⁹ pſone fa cto aut pene aut premij ſentētia daſ. Jn p̄io ḡ datur recte viuendi foꝛ-ma. in ſecundo diſcuti-untur merita. in tertō re tribuūt ſīglis pene vl̄ pꝛemia. ⁊ in his tribus conſtat tota iſtius libri continētia.

l Ex tribus igitur gene ribus rhetoꝛ. i. ex tribus generibus cauſaꝝ circa que verſantur rhetoꝛes

m Hec ſumūtur princi pia. i. hec de quib⁹ prin cipaliter agitur in hoc li bꝛo: q: hic agitur ſicut ⁊ in illis tribus cauſaꝝ generibus de moꝛū3 in foꝛmatione: de meritoꝝ diſcuſſione. de iuſta om nium retributione: quo rum pꝛimum auditoꝛes reddit dociles: quia do cet vtilia. ſcd̄3 reddit be niuolos. q: agit de ſin-guloꝝ ꝓpalanda iuſti-cia: tertiū reddit attētoſ ne incurrant penas ⁊ a mittāt p̄mia: ⁊ iſta tria pertinet ad officiu3 rhe toꝛum. vnde ſubditur hic.

ta idcirco nec reges nec tpa ſunt pꝛenotata: quia eiſde3 tempoꝛib⁹ ac regibus quibus oſee ꝓpheta-uerat: ⁊ ipſe ꝓphetauit. Ex trib⁹ igitur generibus rhetoꝝ hec[m] ſu-mūtur pꝛincipia: ⁊ [n]treſ ſunt argu mentoꝝ partes: ex quib⁹ incipere ſolet omnis oꝛatoꝛ. Aut enī doci-biles[o] aut [p]beniuolos aut [q]attētos auditoꝛes debet efficere. Hic[r] er-go ꝓpheta a[s] magnitudine cladiſ ſumens principiū: coſq3 qui audi turi erāt volēs ad penitētiā prouo care reddit attētos admirās futu-rum malū: vt conſiderantes vētu re cladis aſperitate3: ocius arripe rent penitentiam. Johel interpꝛe tatur incipiens aut dn̄i deſcēſus. Fatuel vero aut latitudo aut oſti um dei. Tropologice: hoc eſt ꝙ qui oſtium dei ⁊ ſcientiam habue rit aptam: recte incipit pꝛopheta-re.

Explicit argumentum.

n Et treſ ſunt argumē toꝛum partes ⁊c. argu-mentu3 dicitur. q. argu te. i. callide inuētū: vel quaſi arguens mentem. arguit enim eam tanꝗ̄ ignaram vt intra ſe de ignoꝛantia confundatur.

o Dociblles. inſtruendo.

p Beniuolos. pꝛecando.

q Attentos. excitando. multipliciter exponūtur verba iſta.

r Hic ergo pꝛopheta ⁊c. Hic tangitur intentio pꝛophete: que eſt pro-uocare malos ad penitentiam.

s A magnitudine cladis. hoc refertur ad narrationē cum dicitur. Re ſiduum eruce comedit locuſta ⁊ reſiduum ⁊c. quia iiſdem tempoꝛibus ⁊c. iuxta illam regulā que datur in fine illius ꝓlogi. ſcilicet. Non ide3 eſt oꝛdo ⁊c. vbi dicitur. Jn quibus autē pꝛophetis tempus nō pꝛefer-tur in titulo: ſub illis eos regibus pꝛophetaſſe ſub quibus ⁊ hi qui an te eos habēt titulos pꝛophetauerunt. Cetera plana ſunt. Qd̄ autem additur in quibuſdam biblijs. ſcilicet. Johel interpretatur incipiens aut domini deſcenſus: non eſt de pꝛologo iſto ſed poſtilla quedam eſt

Explicit qualiſcū q3 expoſitio iſtius ꝓlogi.

Jncipit poſtilla fratris Nicolai de lyra ſup Johelē cū additiō nib⁹ ⁊ replicis.

Ca. i.

Erbu3 dn̄i. Hic in pꝛīcipio iohelis ꝓphete duo ſunt pꝛemittēda. Pꝛimū eſt quib⁹ ꝓphetauerit: ⁊ dicit hic hieronymꝰ in pꝛio ꝓ logo ſup hunc ꝓphetā ꝙ ꝓphetauit ad tribus iuda ⁊ hieruſm ⁊ nullā omino fecit de de cem tribub⁹ men tionē. S3 ipſe in epiſtola ad pau linū de ſtudio ſa cre ſcripture ſeu de oībus diuine ſcripture libris di cit ꝯtrariū ſic p̄i cens. Johel fili⁹ fatuel deſcribit terrā. xij. tribuu3 eruca: bꝛuco: lo cuſta: rubigie va ſtante cōſumptā ꝓpter qd̄ de e⁹ dicto ſalua ſui re uerentia parū vi detur tenēdu3 in pꝛopoſito. ra. ſa. vero dicit ꝙ ꝓphetauit nō ſolum cōtra duas tribus: ſed etia3 cōtra alias decem dicens: ꝙ hec ſterilitas terre ex dicta corroſi one fuit in dieb⁹ ioꝛam filij achab: de quo hr̄. iiij. reg. ⁊ ꝙ ex h̄ fames fuit in iudea generaliter p. vij. annos: ſic denūciauit he liſeus mulieri cui⁹ filiū ſuſcitauerat. iiij. reg. viij. Pꝛopt qd̄ illa mulier cū filio ſuo iuit ad pꝛegrinādū extra terrā. xij. tribuū. ſ. in terrā philiſthinoꝝ vt ibidē hr̄. Erat etiā ipa de. x. tribub⁹: ꝓpter qd̄ in ſuo reditu acceſſit ad reges iſrael: petens agros ſuos ſibi reſtitui qui in ei⁹ abſētia tanto tpe fuerāt ab alijs occupati: vt ibidē dr̄. Et ſic p3 ꝙ illa fames nō ſolū fuit in terra duaꝝ tribu um: ſed etiā decē: ꝓpter qd̄ aliq̄ expoſitoꝛes catholici ſequūtur hanc ſentētiā quā etiā intendo ꝓſequi. Scd̄m eſt q̄ tpe ꝓphe tauit: de quo dicit hiero. in pꝛologo ꝙ pꝛophetauit iiſdem tem poꝛib⁹ quib⁹ ⁊ oſee. ſ. tpib⁹ ozie: ioathan: achā ⁊ ezechie regū iuda: ⁊ ſm̄ hoc dictū pꝛophauit poſt ſterilitatē dictā: q: ozias icepit regnare p plures annos poſt moꝛtē ioꝛā regis iſrl̄. vt p3 ex. iiij. reg. ⁊ ſm̄ hoc dictū Johel nō pꝛophetauit de vaſtatione terre cauſata ab eruca bꝛuco ⁊c. ſed ſolū de vaſtatione per illas figurata q̄ facta fuit poſtea p quatuoꝛ regna: vt plen⁹ infra eo dē ca. appebit. Ra. ſa. v̄o dicit ꝙ pꝛophauit tpe ioꝛam regis iſ rael: ita ꝙ ſic heliſeus p̄nūciauit famē futurā: ita iſte expꝛeſſit mo dū veniēdi. ſ. p corroſionē eruce bꝛuci ⁊c. Et q: hic mod⁹ dicen di mihi videſ pꝛobabilioꝛ: intēdo eū ſeq̄: tn̄ ſine p̄iudicio alteri us. His igiſ p̄miſſis ad literā accedam⁹ que in duas ptes diui diſ. ſ. in pꝛohemiū ⁊ tractatū q̄ icipit ibi. Reſiduū. Jn pꝛologo aūo ꝓpha pꝛio notificaſ ex noīe cū dr̄. Verbū dn̄i qd̄ factū ē ad iohel: ⁊ ex genere cū dr̄.

Incipit Johel pꝛopheta.

Capitulū. i.

u Erbu3[a] dn̄i qd̄ factū ē ad iohel filiū[b] fatuel. Au dite[c] hec ſeneſ ⁊ auribus[d] ꝑcipite oēs habitatoꝛes terre: ſi factum ē iſtud in diebus veſtris aut in die-bus patrū veſtroꝝ. Super[e] hoc fi lijs veſtris narrate ⁊ filij veſtri filijſ ſuis: ⁊ filij eoꝝ generationi alteri. Reſiduum[f] eruce[g] comedit[h] locu

b Filius fatuel. ⁊ fuit iſte pꝛopha ſicut ⁊ fili⁹ ſm̄ regulā hebꝛeoꝝ quā poſui in pꝛīcipio oſee. Se cūdo audiētiū attentio excitaſ cū dr̄. c Audite hoc ſe. pꝛio eos alloquitur eo ꝙ ſūt maioꝛis reuerētie ⁊ intelligentie ⁊ alios cōſequēter. d Et aurib⁹ ꝑcipite oēs ⁊c. ſi factū eſt iſtud. ſ. qd̄ poſtea poniſ in tractu. Jn dieb⁹ vr̄is aut in dieb⁹ patrū ve ſtroꝝ. q. d. nō: q: ibi accipiſ ſi pro nō. S3 cōtra hoc videſ qd̄ dr̄ Exo. x. de locuſtis inductis ſup terrā egypti: ⁊ ſederūt i vniuer ſis finibus eoꝝ innumerabiles q̄les ante illud tēp⁹ nō fuerant nec poſtea future ſunt. Ad hoc r̄ndet ra. ſa. dicēs: ꝙ licet ille lo cuſte fuerit plures ⁊ maioꝛes ꝙ̄ iſte tn̄ q̄tuoꝛ plage h̄ ꝓpoſite. ſ. de eruca ⁊ bꝛuco locuſta ⁊ rubigine ſimul ſūpte fuerūt maioꝛes ⁊ ſic intelligēdū eſt dictū pꝛophete ꝙ q̄tuoꝛ tales peſtes ſimili mō ſibi ſuccedētes nō fuerāt tpib⁹ p̄teritis. e Sup hoc fi lijs veſtris narrate ⁊c. q: hec pꝛophetia eſt memoꝛiter tenenda ⁊ p ſucceſſiones generationū recolenda. ⁊ hoc videm⁹ ipletum nō ſolū in iudeis ſed etiā xp̄ianis. f Reſiduū. Hic incipit tractat⁹ in q̄ pꝛopheta pꝛio p̄dicit deſolatoꝛia: ſecūdo p̄mittiſ cōſolatoꝛia. ibi. Nūc ergo. circa mediū ſcd̄i ca. Circa p̄mā par tem cōſiderādū ꝙ de iſtis q̄tuoꝛ plagis eruca bꝛuco locuſta: ⁊